

## REMISSVAR

Till Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Yttrande från Moderaterna och Liberalerna i Västerås stad över betänkandet "Ordning och reda i välfärden". (SOU 2016:78)

### Sammanfattning

Denna utredning ger en dålig beskrivning av vad seriösa organisationer och företag gör och bidrar med till välfärden. Den kan således i nuvarande form inte utgöra grund för lagstiftning. Konsekvenserna av en lagstiftning uppbyggd på denna utredning skulle bli djupt skadliga för svensk välfärd och människors valfrihet. Utredningen kan kortfattat sammanfattas i följande punkter:

- Förslaget innebär minskad mångfald av utförare
- Förslaget innebär minskad valfrihet för medborgare/elever/kunder
- Förslaget skapar felaktiga incitament som leder till resursslöseri hos de företag som trots allt kanske blir kvar i välfärdssektorn
- Förslaget leder till att kommunens kostnader ökar
- Förslaget leder till ökad osäkerhet för föräldrar, elever och patienter
- Förslaget leder till ökad byråkrati och en omfattande kontrollapparat

## Allmänt

Grunden i ett aktiebolag är att det ska gå med vinst. Därför står det i Aktiebolagslagen 3 kap § 3 "Om bolagets verksamhet helt eller delvis skall ha ett annat syfte än att ge vinst till fördelning mellan aktieägarna, skall detta anges i bolagsordningen."

Vinst är således grunden till att skapa trygghet i företaget. Genom vinsten kan företaget skapa investeringskapital och utveckling. Vinsten är ett kvitto på en kvalitativt bra och långsiktigt hållbar verksamhet, som kan bygga en långvarig relation med både personal och kunder/patienter. Förbjuds eller begränsas vinster i vissa av de företag som arbetar inom välfärdssektorn – enbart ett fåtal sektorer är utpekade – så begränsas både valfriheten och tryggheten.

Någon reell definition av vad som ska ingå i begreppet välfärdstjänster ges inte, då uppdraget enbart har varit att undersöka hur vinster kan begränsas i tillhandahållandet av tjänster inom skola, vård, omsorg samt asylboenden. Denna begränsning är en brist och återkommer i utredningens resonemang om att "det bör införas en reglering som syftar till att offentliga medel som är avsedda för välfärdverksamhet i huvudsak ska användas till den verksamhet medlen är avsedda för". Alla skattemedel ska användas så effektivt som möjligt. Detta innebär att medborgarna ska få ut mesta möjliga effekt av insatta medel, i alla verksamheter. Här kan en jämförelse göras med byggsektorn. Det är allmänt känt att konkurrensen i denna sektor är svag. För att alla skattemedel som är avsedda för att bygga offentligt finansierade fastigheter verkligen ska gå till att bygga offentliga fastigheter, och inget annat, borde även dessa företag, med utredningens resonemang, åläggas en vinstbegränsning. Det är heller inte rimligt.

Det bör också påpekas att välfärdsbolag inte kan ta ut vinster som kan uppfattas vara "för stora" om landstinget eller kommunen har välavpassade ersättningssystem kopplade till kvalitetskrav. Detta är bara aktuellt när den offentliga finansären har allt för generösa ersättningssystem. Frågan ägs därmed redan av beställaren/finansiären och någon lagstiftning för att se till så att skattemedel används till det de är avsedda för behövs inte.

Om man ser till de verksamheter som berörs av utredningen "Ordning och reda i välfärden" saknas idag en tydlig målsättning/syftesformulering. Vad är egentligen syftet med att införa en vinstbegränsning? Utredningen förefaller helt enkelt vara ett svar på ett ideologiskt och politiskt ställningstagande, snarare än lösningen på problem som uppstått inom välfärden.

## **Effektivitet och kvalitet inom välfärden**

Utredningen är i praktiken en direkt attack på företagande i Sverige. Utredningen målar upp en bild av att företag inte bidrar med något positivt för samhället som helhet. Det skapas även en bild av att privata företag genomför besparingar på bekostnad av kvalitet. Detta riskerar att skada det svenska näringslivet och framtida möjligheter till växande entreprenörskap. Kommunal drift målas tvärtom upp som "god", då kommuner av någon anledning anses stå för det allmännyttiga och goda. Det finns ingen enskild driftsform och ägarform som är perfekt och helt utan problem. Det är däremot anmärkningsvärt och naivt att utredningen inte visar sig neutral i frågan mellan offentligt kontra privat drivna verksamheter.

De mätningar och utvärderingar som gjorts av privata och offentliga aktörers verksamheter anses bristfälliga, varför det bör tas mindre hänsyn till dessa resultat. De jämförelser som gjorts mellan privata och offentliga aktörers resultat visar på små skillnader mellan de två verksamhetsformerna. Utredningen nämner att vissa privata aktörer, såväl inom skolväsendet som inom vården, producerar bättre resultat än offentliga aktörer, men hänvisar då till olika bakomliggande socioekonomiska aspekter förknippade med de offentliga aktörernas kunder som man menar drar ner resultatet för de offentliga aktörerna.

Ingen grundläggande genomgång av dessa bakomliggande socioekonomiska aspekter görs. Inte heller berörs vilka parametrar som bör integreras i kvalitetsanalyser av verksamheter för att resultatet skulle kunna anses vara relevant.

## **Dyrt med ett kommunalt övertagande av välfärdsföretagens verksamhet**

Om utredningens förslag skulle bli lag, skulle företag och organisationer inom välfärdsområdet inte kunna fortsätta sin verksamhet på samma sätt som de hittills har gjort. Expansion och investeringar skulle riskera att upphöra omedelbart och ett kommunalt övertagande av välfärdsföretagens verksamhet skulle förmodligen vara kostsamt och ineffektivt.

## **Olika former av marknadslösningar på välfärdsområdet**

Det finns facit för vad som händer om möjligheterna till vinst och uttag begränsas. År 2005 infördes bolagsformen SVB, en aktiebolagsform med särskild vinstbegränsning. Här är det tänkt att verksamheten primärt drivs i annat syfte än att ge aktieägarna vinst. Reglerna innebär att vinstutdelning enbart får omfatta motsvarande statslåneräntan + en procentenhet. Resten ska återinvesteras i verksamheten. Inom skolans område har fem företag registrerats som SVB-bolag under de år som denna möjlighet har funnits. Ett av dem

bedriver verksamhet, ett har gått i konkurs och tre är nedlagda. Det är av allt att döma svårt att bedriva verksamhet om man inte kan attrahera kapital.

### **Skäl för en reglering av vinster i välfärden**

Utredningen har inte presenterat någon reell analys av förslagets konsekvenser för välfärdsföretagen, trots att det i direktiven uttryckligen står att en sådan analys ska göras. Vinsbegränsning kommer inte att öka legitimiteten för den offentligt finansierade välfärden.

### **En effektiv tillsyn**

Det finns skäl misstänka att den ökade administrationen blir omfattande utifrån utredningens förslag till vinstbegränsningsmodell. Ambitionen att den också ska vara effektiv är god, men får inte redan i utredningsstadiet stanna vid en ambition.

### **Rekommendationer**

Styrning av offentligt finansierad verksamhet i välfärdsföretag sker bäst på samma sätt som för verksamhet som det offentliga driver själv: med tydliga kvalitetskrav, leverenskrav, öppna jämförelser och självständig granskning från utomstående. Bättre än den föreslagna vinstbegränsningsmodellen vore därför att införa en reglering om att den verksamhet som inte klarar av att leverera önskvärd kvalitet inte längre ska anförtros att utföra offentligt finansierade tjänster. Men inte ens en sådan reglering är egentligen nödvändig då beställaren/finansiären av välfärdstjänster redan i dag äger frågan om att utforma sina ersättningssystem, ställa krav, följa upp verksamheten och besluta om påföljder vid eventuella brister.



**Elisabeth Unell (M)**  
Oppositionsråd



**Jesper Brandberg (L)**  
Oppositionsråd